

<http://www.ukurier.gov.ua/uk/articles/imperiya-zavdaye-udaru/>

НОТАТКИ ОГЛЯДАЧА

Микола СЯДРИСТИЙ: Імперія завдає удару

Кремлівські ЗМІ стали ідейними наслідувачами геббельсівської пропаганди, а російський народ — її вдячним споживачем

Юрій Маркович Нагибін — видатний російський письменник і кіносценарист. Уже один із перших його фільмів — «Голова» (1964 р.) за однойменним соціальним романом, де провідні ролі виконують Михайло Ульянов та Нонна Мордюкова, приніс Нагибіну популярність серед глядачів та прихильність влади. Лише у зрілому віці йому стало відоме справжнє ім'я його батька. Кирило Олександрович Нагибін був дворянином, його розстріляли у 1920 р. як учасника білогвардійського повстання у Курській губернії. Свою вагітну жінку Ксенію він залишив під опіку друга — адвоката Марка Левенталя, який усиновив Юрія.

«...Россия всегда была страшна, но во мраке горели костры — те же Гоголь, Герцен, Салтыков-Щедрин. Сейчас костры потухли. Сплошной непроглядный мрак».

Письменник Юрій НАГИБІН
(10 серпня 1983 року)

Цей автобіографічний факт усі роки творчості тяжів над письменником, змушував жити, по суті, подвійним життям. Документальним підтвердженням цьому став його «Дневник», який вийшов кількома накладками вже після смерті «номенклатурного», «благонадійного» автора. За своїми жорсткими і сміливими, відвертими і безкомпромисними оцінками прихованих радянською пропагандою дійсних процесів та тенденцій у колишній і нинішній Росії Юрій Нагибін став в один ряд з такими велетнями російської культурної еліти, як Микола Бердяєв, Олександр Зинов'єв, Григорій Федотов, Федір Степун... Нині, коли Кремль веде так звану гібридну війну проти України, нехтуючи всіма міжнародними нормами та зобов'язаннями, їхні пророчі слова ще актуальніші. Значною мірою вони дають і відповіді на запитання, які хвилюють багатьох. А чи вправі ми були довірятися повністю «старшому братові», знаючи історію Росії та її споконвічну зверхність стосовно українців? Чому так сталося, що майже 80% росіян нині підтримують і анексію Криму, і диверсійні операції своїх спецназівців на Донбасі? Ще страшніше, що більшість вірить у те, що вбивають, викрадають, піддають середньовічним тортурам не «стратегічного партнера», а якихось «бандерівців» та «неофашистів».

«Це бич часу, коли безумні ведуть сліпих»

Так писав Вільям Шекспір. Минули століття, і нічого не змінилося. Нині те ж саме відбувається в Росії. Там, на переконання Нагібіна, ще в період «великих перетворень», експериментів з «подальшою централізацією» все повернулося на круги своя. І в методах управління, і в пороках. Але є одна новина. Уже в 90-х роках минулого століття в Росії остаточно сформувався новий тип людини, який нині, певно, допомагає путінському режиму маніпулювати свідомістю мас, вміло використовуючи їх слабкі місця, тримати суспільство у напрузі та страху. «Разумеется, — пише в «Дневнике» Юрій Нагібін, — этот тип вобрал в себе что-то от прошлого, но в целом он нов и являет собой нечто невообразимо омерзительное. Это сплав душейшего мещанства, лицемерия, ханжества, ненависти к равным, презрения к низшим и раболепства перед властью и силой имущих. Густое и смрадное тесто обильно приправлено непросвещенностью, алчностью, трусостью, страстью к доносам, хамством и злобой». А ще, вважає письменник, «неспособность (как и всех «советских людей») слушать, темная убежденность в кромешных истинах, душевная стиснутость и непроветриваемость носят паталогический характер. Это не просто национальные особенности, как эгоцентризм, жадность и самовлюбленность у французов, это массовое психологическое заболевание».

«Почему я в таком ужасе от «окружающей действительности»? — запитує сам у себе Юрій Нагибін 10 серпня 1983 року. — Разве нынешняя Россия настолько хуже той, какой она была во время Гоголя, Герцена, Салтыкова-Щедрина?» І категорично відповідає: «Хуже, конечно, куда хуже. Россия всегда была страшна, но во мраке горели костры — те же Гоголь, Герцен, Салтыков-Щедрин. Сейчас костры потухли. Сплошной непроглядный мрак».

«В русской душе есть целый ряд свойств, благодаря которым она с легкостью, быть может, не свойственной другим европейским народам, становится, сама иной раз того не зная, игрищем темных оборотнически провокаторских сил».

Російський релігійний філософ
Микола БЕРДЯЄВ

«Мздоимство, воровство, злоупотребления всех видов приняли такие размеры, — продовжує трохи пізніше свої записи у щоденнику Юрій Нагибін, — что государство с ними не справится, даже если б оно захотело. Но оно не может всерьез захотеть, ибо хищения и обман входят в его существо, его структуру...»

Відтоді, коли робилися ці таємні, суто особисті записи знаменитого російського письменника, минуло 30 років. Може, за цей час у кухні управління, в культурному, духовному, моральному аспектах життя росіян щось просвітлішало, змінилося на краще? У це мало віриться. А ось щодо відвертої брехні та дезінформації, нещирості влади і перед своїм народом, і перед світовою спільнотою (як головної зброї Кремля в агресії проти України), то нинішні керівники Росії дають тут фору, мабуть, усім. Це відверто дав зрозуміти присутнім Леонід Кучма на «круглому столі» у Миколаєві, коментуючи недавню заяву Дмитра Медведєва. В одному з інтерв'ю, виправдовуючи анексію Криму і нинішні диверсійно-терористичні операції росіян на Донбасі, він сказав, що Російська Федерація ніколи, нібито, не брала на себе зобов'язань гарантувати територіальну цілісність та непорушність кордонів України. Леонід Данилович назвав таку відверту брехню введенням в оману світового співтовариства. «Україні ще можна пробувати навішувати локшину на вуха, але ж цього не треба робити іншим державам». І послався на декілька пунктів Договору про дружбу та співробітництво між нашими країнами, який він підписував разом із президентом РФ Борисом Єльциним.

Як тут не навести досить актуальні нині рядки талановитого російського філософа Федора Степуна, який входив до складу її «інтелектуального корпусу»: «В России завтрашнего дня найдется немало элементов, как бы

специально приспособленных для превращения кончающегося страшной катастрофой красного фашизма в новый, националистический, милитантский фашизм, евразийский по выражению своего лица и православный в духе бытового исповедничества..., с азиатским презрением к личности, и с лютым отрицанием всякой свободы во имя титанического миссионизма одной шестой мира...» А Микола Бердяев, совість російської нації, додає більш «точечну» думку щодо нинішніх процесів у політиці РФ, які можуть втягнути людство в третю світову війну: «В русской душе есть целый ряд свойств, благодаря которым она с легкостью, быть может, не свойственной другим европейским народам, становится, сама иной раз того не зная, игрищем темных оборотнически-провокаторских сил».

«В слабости, в отсутствии сурового закала личного характера, — уточню Микола Бердяев в іншій праці, — скрыты величайшие опасности для России. У русских есть добродетели, которые опаснее пороков, есть какой-то расслабляющий морализм, есть что-то овечье. Слабость характера и овечьи добродетели — благоприятная почва для всякой демагогии». Які могутні й проникливі слова! Немов йшлося про майбутні брехливі заяви нового царя-батюшки щодо неучасті російських вояків у захопленні Криму та ескалації напруженості на Донбасі, про зомбування «бандерівцями» свого обивателя. Бо росіянина важко примусити ненавидіти українця, з яким у нього багато в чому пов'язані долі. Тож кремлівська пропаганда й охрестила нас загальним словом «бандерівці». Ось проти кого ми воюємо і кого — не українця — ненавидимо.

І тут свою чорну справу зробили російські ЗМІ. Але для початку треба було знищити свободу слова, заразити суспільство вірусом мілітаризму і шовінізму, нівелювати вплив на суспільство тих видань, що не влаштовують владу. Приклад? Будь ласка.

Наймасовіша газета не вписувалася в плани дезінформації суспільства

Востаннє я був у Москві 19–20 лютого цього року. Тобто саме тоді, коли на київських вулицях і площах почала проливатися велика кров, і перші душі Небесної Сотні відлітали в інший світ. Сідаючи 18-го ввечері у потяг №3, що прямував до Білокам'яної, чи міг подумати про такий розвиток подій на Майдані? Наблизилася чергова річниця народження газети «Труд», якій віддав майже все творче життя, і колишні колеги — останні з могікан — збиралися за традицією у «Старины Мюллера» — затишному ресторані, що недалеко від колишньої редакції. Напередодні розвалу Союзу газета мала найбільший тираж у світі (22 мільйони!) і за цим показником увійшла до Книги рекордів Гіннеса. Але вже минуло майже десять років, як її практично знищено, вона перетворилася з наймасовішої та найпопулярнішої загальнонаціональної «газети робітничого класу Росії» з соціально захисними функціями на звичайне, сіреньке видання, яких тепер у Москві сотні.

У «Труді», до речі, в роки Великої Вітчизняної працював Юрій Нагибін — спеціальним військовим кореспондентом. В умовах розгулу ринкових відносин на початку 2000-х газета мала шанс і надалі залишитися сучасною, динамічною та впливовою. Така можливість була, коли її видавали за фінансової підтримки «Газпрому», в рамках договору про спільну діяльність. Регулярно виходила сторінка «Енергія Росії». То були роки, коли це товариство очолювали Віктор Черномирдін і Рем Вяхірев.

Але той шанс своєчасно не використали. А тут газовий монстр опинився в руках пітерських бізнесменів на чолі з Олексієм Міллером та тими, хто його й дотепер «кришує» у Кремлі та уряді. Всесвітньо відоме видання невдовзі пішло з молотка, пішло в небуття. Воно аж ніяк не вписувалося у плани нової влади щодо приборкання популярних і незалежних ЗМІ, акумулювання майже всіх засобів масової інформації практично в одних, владних руках, з жорсткою системою контролю офіційною цензурою та спецслужбами.

Сумним нагадуванням про легендарний «Труд» залишився семиповерховий особняк у Настасьїнському провулку — це майже поруч із Пушкінською площею. Уже котрий рік поспіль він — у будівельних лісах, без натяків на швидке відродження в ньому життя. Нові власники газети придбали її саме заради цієї компактно споруди в самому центрі Москви. Це стало остаточно зрозуміло, щойно один із банків, підконтрольний владі, заволодівши всіма акціями, безцеремонно викинув редакцію газети спочатку в непристосовані поліграфічні приміщення подалі від центру, а згодом — майже на околицю столиці.

Нині єдина моральна втіха для ще живих працівників того багатомільйонного «Труда», які не один десяток років платили щоденну та тяжку данину «літературе в спешке», як англійці називають високу журналістику, що нинішній малотиражний «Труд» утратив усі свої колись високі рейтинги. Тож практично й стоїть осторонь того геббельсівського ідеологічного зомбування російського суспільства та відвертої брехні й страшної дезінформації щодо нинішніх диверсійних та терористичних спецоперацій в Україні. У цій ганебній справі пальму першості, за статистикою, утримують телебачення та радіо РФ.

Синхронність зачистки небажаних ЗМІ по обидва боки кордону очевидна. Додам лише, що знищення «Труда», не без участі (за певної винагороди) її «перших осіб», відбувалося (а може, це збіг обставин) так само поступово і практично паралельно із цілеспрямованим знищенням українського національного радіомовлення. (Про це «УК» писав 20 березня і 17 квітня). Треба було, тепер це очевидно, напередодні «гібридної війни» проти України, до якої Кремль активно готувався не один рік, поставити остаточною крапку і в узурпації проросійськими силами її медійного простору і позбавити Київ у період агресії єдиного, що залишалося, голосу українського державного радіо у світовому ефірі та в прикордонних регіонах країни. Адже

до цього майже всі найтиражніші українські газети та рейтингові телеканали опинилися під контролем проросійських партій і парламентських фракцій. Не дивно, що вони дуже вчасно, практично в унісон з російськими майстрами ведення дезінформаційних війн, закликають нині до федералізації країни і припинення антитерористичних операцій у східних областях. Бо АТО скерована нібито проти місцевого населення. І «аргументи» знайшлися: різні симоненки, царьови «не бачать», як і Кремль, іноземних диверсантів і бандформувань з гранатометами та мінометами серед сепаратистів так званих Донецької та Луганської «народних» республік.

Нині Україна опинилася в центрі потужних геополітичних розбірок. Росія прагне всю брудну роботу з дестабілізації ситуації в Україні, посилення антиурядових настроїв перекласти, добре озброївши, на бойовиків, місцевих кримінальних елементів. Зв'язок з ними, звісно, заперечують. Диверсанти і спецпризначенці у масках, усілякі бандюгани можуть робити (під керівництвом офіцерів російського ГРУ) все, чого не можуть собі офіційно дозволити регулярні війська РФ. Адже формально вони повинні дотримуватися різних міжнародних конвенцій, норм. Це і є один із елементів ведення так званої гібридної війни.

Усе повертається на круги своя...

«Коли мене запитують, — зауважує Вітаутас Ландсбергіс, перший президент Литви, — чому росіяни підтримують цю політику, я раджу передивитися хроніку 1938 року. Що сталося з цим народом? Є причини психологічні, а за ними — й історичні. Так само свого часу в Німеччині насаджували концепцію приниженого зрадженого народу, який має встати і дати всім по зубах. І вони спробували це зробити. Усе повторюється».

У промові 18 березня Путін звинуватив більшовиків у «несправедливому» визначенні кордонів України одразу після 1917 року. А через місяць на «прямій лінії» Путін явно не випадково сказав, що різні регіони України колись належали Польщі, Австро-Угорщині та Чехословаччині. Росія навіть вже привласнює собі радянську перемогу в 1945 році: ще у грудні 2010 року, будучи керівником уряду, Путін заявив: «У Другій світовій війні ми перемогли б навіть без допомоги України». Він явно «забув», що у лавах Червоної армії воювало 6 мільйонів українців, що з 15 фронтів ЧА понад половину очолювали командувачі — українці за походженням, а кожен п'ятий із 11 тисяч Героїв Радянського Союзу часів війни — українець.

Трансформацію з колоніальної імперії в більш-менш нормальну, демократичну державу, яка цивілізовано, з повагою до партнера співпрацює з довколишніми країнами, Росія не сприйняла. Особливо стосовно республік колишнього Союзу. Чи може Кремль дозволити колишнім колоніям стати дійсно незалежними, суверенними державами? Ні, цього допустити не можна. Це виклик, приниження царя. Тож логічно, що Росія, за словами пана Ландсбергіса (депутата Європарламенту), які цитують «Сільські вісті», «стає

термоядерною фашистською державою. Ви можете уявити собі Гітлера з термоядерною вибухівкою і з військовою силою, що домінує в Європі, а ще — з масштабною пропагандою та повним контролем над власним народом?»

«Трагедія Росії в тому, що вона не знає кордонів». Нагадуючи ці слова першого президента Чехії Вацлава Гавела, колишній глава МЗС цієї країни Карл Шварценберг проводить аналогію між діями Володимира Путіна в Україні в лютому–березні 2014 року і Адольфа Гітлера у 1938–1939 роках. Мені особисто дуже не хочеться все це саме так сприймати, але документи — речі, які важко спростовувати. Досить відкрити книгу Германа Раушнінга «Говорит Гитлер. Зверь из бездны». (Видавництво «МИФ», Москва. 1993.) Виявляється, що «зелені чоловічки», які захопили Крим і яких чимало тепер у Донбасі, це не ноу-хау путінських генералів. Ось якими міркуваннями ділився фюрер ще у 1932 році з близьким оточенням: «В определенный день я просто введу войска в Париж. На них будет французская форма. Они будут маршировать по улицам средь бела дня. Никто не задержит их. Они промаршируют к зданию генштаба. Они займут министерства, парламент... Возникнет небывалое замешательство. Но я уже давно связан с людьми, которые образуют новое правительство. Правительство, которое мне подходит. Мы находим таких людей, мы находим их в любой стране. Нам не приходится их покупать. Они приходят сами по себе. Их толкает к нам честолюбие и слепота, невежество и внутривластные склоки». (Те ж саме відбувається за кремлівськими сценаріями в Луганській і Донецькій областях за участі деяких депутатів ВР). «Ничто меня не испугает, — казав Гітлер. — Никакие так называемые нормы международного права, никакие договоры не удержат меня от того, чтобы использовать представившиеся мне преимущества». «Мы возьмем себе южную часть Украины, особенно Крым, и сделаем ее исключительно немецкой колонией. Не будет вреда в вытеснении населения из тех мест, где оно проживает сейчас». Нині саме так відбувається на півострові, зокрема з корінним народом — татарами. Тисячі їхніх сімей вже покинули свої домівки і знайшли прихисток в інших регіонах країни.

А щодо важливості ведення потужної пропагандистської роботи напередодні розгортання воєнної агресії, то методи Йозефа Геббельса теж, певне, стали в нагоді кремлівським ідеологам у неоголошеній війні проти України: «В отношении России нам удалось организовать великолепную дезинформацию. Из-за сплошных «уток» за границей там уже больше и не знают, что ложно, а что верно. Так оно и должно быть». «...Слухи о мире (недавні заяви Путіна щодо готовності до діалогу з новим керівництвом України. — Авт.) не уменьшаются. Мы даем им распространиться. Решать будут реальности, а не маленькие уловки».

«Картотеки» ще не раз спрацюють...

—Усе життя — це постійне попередження, але не всі хочуть думати. Ніхто з політиків не прагне і не може робити висновки з історії, бо не знає її і не вчить...

Микола Сядристий промовив це стримано, поволі. Надворі буяв травень, у затишному дворіку з кількома столиками біля чорного входу до його музею мікромініатюр у Києво-Печерській лаврі ми буквально хмеліли від духмяного, неповторного переплетіння тут запахів квітів на клумбах і казкового цвітіння дерев. Здавалося, що і у багатостраждальному Донбасі, про який ми говорили, і де нині безчинствують російські диверсанти й місцевий криміналітет, така сама Божа благодать і тиша. І немає ні стрілянини, ні безневинно пролитої крові. Коли це нарешті закінчиться?!

Микола Сергійович — народний художник України, людина енциклопедичних знань, як завжди, був із стосом документів. Вважає себе незалежним ні від кого істориком. Саме він озброїв мене ксерокопіями найцікавіших витягів із унікальних творів — першоджерел (він збирає їх по всьому світу і штудіює десятиліттями) з технологій захоплення влади і маніпуляції свідомістю мас, із кухні життя різних диктаторів, щедро ділився зі співрозмовником захоплюючими деталями залаштункових інтриг у тоталітарних режимах. Багато з таких унікальних видань я бачив у Сядристого вдома. Він може годинами цитувати напам'ять, називаючи том і сторінку, цілі абзаци з творів Леніна і його учнів — Сталіна, Гітлера, Муссоліні, наводити найважливіші висловлювання з пожовклих фоліантів всесвітньовідомих російських, німецьких, французьких та інших істориків і філософів.

— Миколо Сергійовичу, чому, на вашу думку, путінській команді вдалося так легко і швидко окупувати Крим, а згодом так злагоджено, руйнівню і жорстоко дестабілізувати ситуацію на Донбасі?

— Причин багато. Але ось ця, вважаю, найголовніша. Фахівці численних науково-дослідних інститутів та закритих аналітичних центрів Росії, які готували різні сценарії воєнних операцій проти України, добре вивчили роботи Троцького, Леніна і його талановитого послідовника Гітлера. «Я учился у большевиков, — казав фюрер. — И не боюсь говорить об этом». Що стосується інформаційних війн (цю тему ваша газета порушувала), — продовжував свою думку Микола Сядристий, — то у Гітлера стосовно цього теж було своє бачення: «Перед тем, как задействовать армию, мы будем вести психологическое ослабление врага посредством революционной пропаганды..., его следует психологически вынудить к пассивности, и только потом можно думать о военных действиях». Гітлер був також переконаний, що у будь-якій державі є ділки, які намагаються з усього мати зиск. Немає такого патріотизму, який би встояв проти всіх спокус. «Стремление пробиться к кормушке и уязвимое честолюбие — вот революционное оружие, которое без промаха поражает врага в спину».

«Фахівці численних науково-дослідних інститутів та закритих аналітичних центрів Росії, які готували різні сценарії воєнних операцій проти України, добре вивчили роботи Троцького, Леніна і його талановитого послідовника Гітлера».

**Народний художник України
Микола СЯДРИСТИЙ**

Треба, за логікою фюрера та інших нацистських керівників, прагнучи перемоги над тією чи іншою країною, залучати в спільники з числа його населення невдах, заздрісників, людей, котрі втратили роботу, мораль і пристойність, хто готовий заплатити будь-яку ціну за те, щоб зберегти своє становище у суспільстві, яке надає їм багатство і достаток. А щоб заздальгідь, задовго до початку запланованої агресії, мати в державі — передбачуваній жертві — таку армію своїх помічників, Гітлер наказав створити «обширную картотеку со сведениями обо всех влиятельных лицах во всех странах». «Карточки будут содержать, — цитує фюрера Герман Раушнинг у згаданій книзі на стор. 202, — всю важную информацию. Например, берет ли он взятки деньгами? Можно ли купить его чем-нибудь другим? Тщеславен ли он?.. Скрывает ли он что-то из своего прошлого? Каким бизнесом он занимается?.. По этим сообщениям я буду отбирать людей для себя. С их помощью я буду делать настоящую политику».

— Тож вважаєте, що і Путін як колишній професійний кадебіст і найвпливовіші люди з його команди (а це в основному також представники спецслужб) не обійшли увагою такий досвід фюрера? Адже мовиться про кухню створення «п'ятої колони» в країні, яка впала в око диктатору з метою захоплення та створення там маріонеточного уряду?

— Звісно. Цього не можна не враховувати. Адже такі картотеки і системна робота в широкому розумінні цього слова з потенційними зрадниками національних інтересів — могутній важіль впливу на керівну і політичну еліту будь-якої держави. Можливо, саме в цьому криється секрет поразки України в інформаційній війні.

«І може так статися, що Україна стане для путінської Росії тим, чим для Радянського Союзу був Афганістан. Росія зламає зуби, а Крим застрягне їй кісткою в горлянці, як Слободану Мілошевичу — Косово. Мовляв, я все можу, все можу, і раптом — стоп, і до побачення!»

**Відомий польський політик,
головний редактор «Газети Виборчої» Адам МІХНІК**

Але, зауважив згодом Микола Сергійович, не треба забувати й про таку національну особливість характеру українців, на яку звертав увагу Лев

Троцький. Це наша велика біда. «Только безграничная доверчивость и уступчивость, а также отсутствие сознания необходимости постоянной крепкой спайки всех членов государства — не только во время войны — каждый раз губили все завоевания украинцев. Эти бытовые особенности характера украинцев, — казав у своєму напутньому слові Троцький, відряджаючи у 1918 році в Україну нові загони диверсантів і провокаторів, — нужно помнить каждому агитатору, и его успех будет обеспечен. Помните также, что так или иначе, а нам необходимо возвратить Украину России. Без Украины нет России».

Невже не зупинять імперські устремління Володимира Путіна прекрасні результати наших президентських виборів, які вже визнав увесь цивілізований світ, і «українська криза» призведе до розгортання нової холодної війни? І що тоді? Своє бачення можливого розвитку подій висловив Адам Міхнік, відомий польський політик, головний редактор «Газети Виборчої»: «І може так статися, що Україна стане для путінської Росії тим, чим для Радянського Союзу був Афганістан. Росія зламає зуби, а Крим застрягне їй кісткою в горлянци, як Слободану Мілошевичу — Косово. Мовляв, я все можу, все можу, і раптом — стоп, і до побачення!»

Дуже цікавий прогноз, пане Адаме, бардзо дженкує. Звісно, краще було б, аби 25 травня 2014 року стало для України тим рубіконом, за яким запанує мир, порозуміння, нарешті буде менше запроданства проросійських сил, а українська нація, яку остаточно ідентифікують і об'єднують нинішні випробування, консолідується так, щоб вистояти перед тиском кремлівських яструбів.

Станіслав ПРОКОПЧУК, «Урядовий кур'єр»
Київ — Москва